

Piezīmes un atsauces valsts līmeņa sugu aizsardzības mērķu (FRV) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods	1032
Sugas nosaukums	<i>Unio crassus</i>
Eksperti	Mudīte Rudzīte, Otars Opermanis
Darbs pabeigts	13.11.2022.
Vispārējās piezīmes	<p>Biezā perlamutrene <i>Unio crassus</i> ir sastopama ne bieži visā Latvijas teritorijā, vietām sākusies populāciju sarukšana (Rudzīte et al. 2010a). Galvenais sarukšanas iemesls ir straujteču pārvēršana par uzpludinājumiem, kas notika, būvējot lielās hidroelektrostacijas uz Daugavas un pēc tam būvējot mazās hidroelektrostacijas uz mazākajām upēm. Zivju ceļi netika veidoti (Rudzīte et al. 2010a). Tomēr kopumā, vērtējot biežās perlamutrenes stāvokli Latvijā, indivīdu skaits ir liels. Novērtējot <i>Natura 2000</i> teritoriju gliemeņu monitoringa rezultātus, populāciju vecumstruktūrā regulāri pārstāvētas gan vidēja vecuma, gan vecas gliemenes. Mazuļi netika meklēti, lai neizjauktu tiem svarīgo mikrobiotopu – smilts/grants slāni, kurā tie ierakušies 10–15 cm dziļumā. Ja vidējā vecuma gliemenes, kas jau izbāzušas sifonus ūdens straumē un ir vizuāli saskaitāmas, ir salīdzinoši lielā skaitā un dominē populācijas vecumstruktūrā, tad var secināt, ka vidējā vecuma grupa visu laiku papildinās no jaunākajām vecuma klasēm. Tātad populācijas pašatjaunošanās spēja ir laba (Rudzīte M., npublicēti materiāli no <i>Natura 2000</i> teritoriju monitoringa 2015.–2017. gadā).</p> <p>Tomēr, aptuveni novērtējot sugas izplatību un atradņu skaitu sugas aizsardzības plāna datu bāzē – apmēram puse no Latvijas biežās perlamutrenes populācijām atrodas ārpus ĪADT (Rudzīte et al. 2010a). Apkopotie izplatības dati vairāk atbilst atradnes statusam – sugas konstatācijas vietai, bet nevar viennozīmīgi novērtēt populācijas areālu.</p> <p>Atbilstoši BD 17. panta ziņojuma formātam, biežās perlamutrenes sugas aizsardzības stāvoklis pašlaik būtu jāvērtē kā nelabvēlīgs-nepietiekams (U1), bet tendence kā stabila (S).</p>

Piezīmes un pieņēmumi tabulu aizpildīšanā/izmantošanā

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	Dati_FRP	
REF	Date	1998
	Popunit	i (indivīds)
	Min	807 984
	Max	5 460 394
HDV	Popunit	loc.
	Quality & Date	M (2006)
	Min	100
	Max	100

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	Trend period	1993–2006
	Trend	X
	Mag_min	na
	Mag_max	na
	Habitat period	M (2006)
	Trend	=
	Popunit_final	i (indivīds)
	Min_final	807 984
	Max_final	5 460 394
	Trend 1993–2006	S
CV	Date	2013–2018
	Popunit	<p>grid1x1 (1 x 1 km kvadrāts)</p> <p>Diemžēl tas, ka BD 17. panta ziņojumā par 2013.–2018. gada periodu kā populācijas vienība ir izmantots 1 x 1 km apdzīvoto kvadrātu skaits, nedod iespēju izmantot šo informāciju FRV kalkulācijā. Dažādos 1 x 1 km kvadrātos var būt ļoti atšķirīgs gliemeņu skaits, tāpēc to nevar uzskatīt par uzticamu un informatīvu metriku.</p>
	Min	na
	Max	na
	Value	99
	Type	minimum
	Popunit_alt	na
	Min_alt	na
	Max_alt	na
	Value_alt	na
	Type_alt	na
	Method	estimatePartial Vērtējums, kas balstās pārsvarā uz uzskaitēm.
	Trend period	2007–2018
	Trend	U
	Mag_min	2
	Mag_max	30
	Method	estimatePartial
	Habitat period	2007–2018
	Trend	U
	Method	estimatePartial
	Popunit_final	i (indivīds)
	Min_final	807 984
	Max_final	<p>5 460 394</p> <p>Summēts no sugas <i>Natura 2000</i> teritoriju līmeņa aizsardzības mērķiem (CO) visā Latvijā un tikpat ārpus ĪADT – dati no sugas aizsardzības plāna (Rudzīte et al. 2010a).</p> <p>Pēc FRV un CO summas salīdzināšanas un konstatētās nesakritības, tika nolemts izmantot maksimālo populācijas vērtējuma vērtību, jeb</p>

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
		5 460 394 īpatņi. Apsvērumi izklāstīti projekta gala atskaitē (20. lpp.). Izmaiņas FRV daba tabulā veiktas.
	Trend 2007–2018	S (stabils) Pārsvarā stabils. To rāda populācijas vecumstruktūra, kas pētīta monitoringa uzskaitēs. D (samazināšanās) – atsevišķās vietās. Kopumā – S (stabila tendence).
	Dati_FRR	
REF	Area	64 589 km ² (visa Latvija)
	Period	2001–2006
HDV	Area	64 589 km ² (visa Latvija)
	Quality & period	M (2006)
	Trend	= (stable)
	Magnitude	na
	Area_final	55 231 km ²
	Trend 1993–2006	D (samazinājums) Pieņemts, ka areāls ir apmēram 55 231 km ² (ne visa Latvija), jo negatīvu ietekmi uz sugas populāciju radījusi hidroelektrostaciju izbūve uz mazajām un vidējām upēm (XX gs. 90. gados līdz 2004. gadam).
CV	Area	55 231 km ²
	Period	2007–2018
	Trend	U (unknown)
	Trend_method	estimatePartial Vērtējums, kas balstās uz datiem par daļu no populācijas.
	Area_final	55 231 km ² (pieņemts, ka areāls ir 55 231 km ²)
	Trend 2007-2018	Stable (stabils) Vairs nebūvē mazās hidroelektrostacijas.
	Lēmumi_FRP	
	Variants (8. att.)	1. variants.
	1. Klimata izmaiņas	Na
	2. LV populācijas nozīmība	Na
	3. Populāciju izolācija	Na
	4. Negatīvie faktori	Na
	5. Negatīvas tendences	Na
	Lēmumi_FRR	
	Variants (8. att.)	5. variants.
	1. Klimata izmaiņas	1 (drīzāk jā) Temperatūras paaugstināšanās var palielināt/veicināt barības vielu daudzumu ieplūdi ūdeņos un upju eutrofikāciju.
	2. LV populācijas nozīmība	0 (nē)

	Lauks	Komentāri, pieņēmumi
	3. Populāciju izolācija	0 (nē) Latvijas populācijas ir nosacīti izolētas.
	4. Negatīvie faktori	1 (jā) Nozīmīgi negatīvie faktori ietekmē populācijas: eitrofikācija, piesārņojums, bebru darbība u. c.
	5. Negatīvas tendences	0 (nē)

Literatūra un informācijas avoti

Parele E. 1998. Biezā perlamutrene. Grām.: Andrušaitis A. (red.) Latvijas Sarkanā grāmata. 4. sējums. Bezmugurkaulnieki. LU Bioloģijas institūts, Rīga, 134 lpp.

Rudzīte M., Čakare I., Rudzītis M., Miķelsons I., Parele E. 2010a. Biezās perlamutrenes (*Unio crassus* PHILIPSSON, 1788) sugas aizsardzības plāns. Latvijas Malakologu biedrība, Rīga, 59 lpp.

Rudzīte M., Dreijers E., Ozoliņa-Moll L., Parele E., Pilāte D., Rudzītis M., Stalažs A. 2010b. Latvijas gliemji: Sugu noteicējs. A guide to the Molluscs of Latvia. LU Akadēmiskais apgāds, Rīga, 252. lpp.

Schlesch H. 1942. Die Land- und Süßwassermollusken Lettlands mit Berücksichtigung der in den Nachbargebieten vorkommenden Arten. Sonder-Abdruck aus dem Korrespondenzblatt des Naturforscher-Vereins zu Riga LXIV, 245–360.